

Redactiunea

se afla in

Strat'a lui Leopoldu Nr. 44.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decâtu numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espre sa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune :

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Roman'a :

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale
pentru fiesca-care publicatiune separatu.
In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 1/13 Feb. 1875.

Cris'a ministeriale declarata officialminte.

Desbaterea generale a supra bug-tului s'au terminatu. Tote fractiunile partiteloru tramisera pre atletii loru adeverati seu imaginati. Unii d'ntre cantitatile necunoscutu, aspirandu a se ilustra, incingera armele spre a descinde in arena luptoi, dar nu li successe a castiga cunun'a de dafini; era altii, cari cerusse cuventulu, dupa lungulu siru de 70 de oratori, o fecera numai ca se aiba commodulu pretestu d'a poté — renuciá la cuventu. Dintre deputatii romani numai betranulu I. Gozmann luá cuventulu si in timpu destallu de indelungatu i successe a tiene in continua ilaritate pre membrii camerei destulu de posomariti, facandu laudele meritate lui Ghyczy, intregu ministeriului, dandu autentica interpretatiune memorabilei enunciatii a lui C. Tisza, despre care disse, ca au vedutu cumca modificatiunile salle relativu la punctulu d'in 1867. nu sunt de tempore, deci s'au abatu de la directiunea sa de mai nainte, dar nu s'au lapedatu de principiile salle! — in fine se suffuca a combate pre Politu, demonstrandu, prin argumentu ad captam, necessitate suprematiei limbii magiare, ca-ci altmintrea dsa, ca romanu, cum s'ar poté intiellege cu dl. Politu, ca sarbu, de nu in limba magiara? — Cu tote aceste estemporisari dl. Gozmann disse si cate-va adeveruri relativu la desconsiderarea romaniloru pre tote terrenele vietii politice, era despre legea de natiunitate obsevat' dastallu de nicantu ca e ca si o buccata buna, ce ti-se pune inainte cu ameniatiunea „se nu te attingi de ea, ca-ti dau preste ghiare.“

Ministrulu Ghyczy au vorbitu intr'unu discursu forte lungu cu convictiunea omului onorabile, pentru bugetulu si novele salle proiecte de legi, respundiendu si la atacurile mai grele indreptate in contra politicee salle financiarie de unii d'in drept'a si a nume replicile la adresa lui Sennyey au fostu nimerite. In contra atacuriloru personale ce i se facusse d'in partea opozitiunei respunse ca n'are arme. Aminti despre maciucele de la Cengheru si Tyukod, candu nemesii se oppuneau a plati si ei co tributiu, si asemená cu acelle maciuce plumbuite argumintele unoru oratori, cari navalira a supra' lui.

Multu au perdutu d'in valorea sa cuventulu de altmintrea classicu allu Dlui Ghyczy, mai alessu in ochii amiciloru poporului prin unele assertiuni nesocotite, si a nume candu accentuá ca aceea classe este mai multu obligata la sacrificie, care s'au desrobitu prin desfiintarea robotorulu, va se dica poporulu se platesca mai cu grossulu pentru ca a devenitu proprietariu, adeca se platesca pretiulu libertatii. Saracu argumentu de la mintea cea bogata a dlui Ghyczy. — Noi asiá credemu ca sciavului, care secle au fostu silitu cu nedreptulu a portá greutati immense, lipsitu de tote drepturile, neci dl Ghyczy neci altulu pre lume n'are dreptulu d'a-i incarcá inca si mai mari greutati, numai pentru cuventulu ca i-s'au datu libertatea, adeca ceea ce i competisa dupa dreptate. Rusinosu lucru a vro se vindi libertatea pre bani si mai rusinosu a o spune in camera deputatiloru, in faci'a reprezentantiloru poporului insu-si. Adeveratu, si trebuie se constatámu cu multumire, ca aceste cuvinte a le Dlui Ghyczy au produsu murmuru de reprobatiune si numai boierii au potutu se consentiesca.

Dupa terminarea discuss. generale bugetulu se puse la votu si fu primitu de basa pentru discussiunea speciale, cu mare si neacceptata majoritate. Tote fractiunile dreptei

se scolara, toti Croatii si toti Sassi a fera de 2—4 insi cari abia se observara in falang'a cea compacta a guvernamentaliloru.

Dar acestu fenomenu si-are caus'a sa, si a nume, pentru ca corifeii partiteloru, aspirantii la putere, aveau cuventulu lui Bittó, ca ministeriulu este resolutu a-si da demisiunea indatu dupa votare si ca votulu majoritatii in acestu casu nu lu considera de votu de incredere, ci puru si simplu ca unu votu de necessitate, ce se dá tierrei in desolat'a-i situatiune financiaria.

Asiá s'au si intemplat, ca-ci immediatu dupa votare, ministrulu presied. Bittó scolandu-se, declará ca ministeriulu, luandu in consideratiune situatiunea, appretiandu parerile enunciate si intiellegandu detorint'a ce i se impune de opiniunea publica, manifestata in camera, este resolutu a-si da demisiunea si roga camera a nu tiene siedintie in intervallulu pana candu va sosi decisiunea preinalta.

Bittó au si plecatu la Vienn'a spre a cere demisiunea ministeriului actualu si decisiunea Domnitorului. Pana acum inse nu se scie chiaru nemica si tote combinatiunile ce se facu, sunt fara temei, ca-ci acelle nu sunt decâtu expresiunea dorintiloru manifestate de omeni d'in cutare partita. Ceea ce potemu riscá si noi in asta privintia este asemenu numai opiniune individuale a nostra dupa cum noi cunoscemu situatiunea. Combinatiunea Sennyey-Lónyay-Tisza, ni se pare imposibile pentru ca este nenaturale. Cum ar poté cesti omeni de stat, cu principia diametralu oppuse si cu moralitate osebita a se intruni, nu pricepem, dar neci Domnitoriulu, care asta-di este preamultumitu de Andrassy, se accepte asemenu combinatiune. Pre Lónyay trebuie se-lu respinga ori care partita, cea deakitta, actualminte la putere, lu are in orore, era Tisza, care l'au scoscu cu atát'a scandalu, nu pote siede cu dinsulu in acellu-a-si consiliu. Prin urmare, nu remano alta decâtu ca partit'a deakiana se se intaresca prin a lui Tisza, primindu pre acestu-a in cabinetu. Dar cu cine s'ar mai peteci noulu ministeriu? Sub a cui presiedintia? Acest'a este intrebarea. Unii dicu ca sub presiedintia lui Szlavý, altii vorbescu de contele Festeticu, etc. tote aceste sunt semne invederate ca ni nene nu scie ce va positivu. Pentru Sennyey n'au sositu inca timpulu, si venirea lui la putere ar' insemná inlaturarea lui Andrassy, a carui influentia asta-di e inca destallu de mare spre a inlaturá acesta eventualitate. Lónyay, dupa a nostra parere, nu pote de asta data se intre neci intr'o combinatiune, romane dara petecirea guvernului deakianu cu Tiszaistii. — Col. Ghyczy pote ca va sta la postulu seu, ca-ci Col. Széll nu credemu se fia acellu omu de finantie care se pota suppleni esperientia si cunoscintiele veteranului Ghyczy. Dillele prosime ni voru aduce deslegarea si atunci, numai, va fi loculu pentru ulterioare appretii.

Vienn'a, 11/2. st. n. 1875.

(Era-si Universitatea din Cernautiu. Archiducele Ioanu Salvator.)

In unulu din nrii trecuti s'a addussu la cunoscintia on. publicu rom., ca parlamentulu cisleithanu a decisu infiintarea unei universitati in capital'a Bucovinei. Atunci s'a esprimatu totu odata si dorint'a, ca apostolii Romanismului din Bucovin'a se faca passii necesari pentru ca la acestu nou institutu se se respecteze si limb'a si literatur'a rom. Facutu-au cine-va ce-va? nu sciu,

de ora-ce nu s'a stracoratu nemicu in publicitate; pote si pre acolo domnesce passivitate terribila, de ora-ce diuariele de aici raporteza in detaliu decisiunile guvernului. Se vede de acolo, ca pentru infiintarea universitatii s'au applacatu ministrulu de culte summa ordinaria de 16 mfi fl. v. a. si extraordinaria de 55 mfi fl. v. a. Cu inceputulu annului scolastec 1875/76 universitatea din Cernauti se va deschide si la inceputu numai cu una facultate juridica si alt'a filosofica. La cea de antaniu voru fi 8 era la acest'a 7 professori ordinari. Abstragundu de la facultatea juridica, se voru propune in annulu venitoriu la cea filosofica: filologia classica, limba germana, limba slavica si limbele orientali, apoi istoria, geografia si filosofia. — Tote aceste obiepte, cumu si la facultatea juridica se voru prelege in limba germana, ca-ce scopulu guvernului e „promoverea germanismului in Orientu“ neci vorba ca se se deschidia catedre paritetice, dar' ce dicu? limba romana neci ca se va prelege de nimene la universitatea unei provincie, in carea majoritatea locuitorulu sunt romani. Ecce aici fruptele cari le secera Bucovin'a de la neamtiulu, carele a ruptu-o de la sinulu Moldoviei!

Judanii — perirea poporaloru — au cadutu in genunchi, au sarutatu talpele domniloru, si din cersitori si venetici au ajunsu asta-di domni preste patri'a santa a lui Stefanu, si nu se mai potu ridica din aia. — Unu a si profundulu religiuariu, care l'am ereditu de la romanii cei mari, de la mosii si stramosii nostri.

Unde sunteti voi descendintii bravoriloru romani, cari au insuflatu fiori si'n Leahu si'n Tataru, si'n Musulmanu si si'n Magiaru? Ati moritu cu totii, seu dormiti? Desceptati-ve si vedeti furtuna ce ve amenintia! Uitati-ve cumu si-appera Polonii interesele lor! In Leupole si Cracovi'a inca sunt universitati, dar' limba si literatur'a polona sunt respectate si nu batujocurite cum are se fia cea romana in tierra romana. E timpulu supremu se diceti dushmaniloru unu „veto“ potericu, ca-ce cu alle nostre ne sapa era-si noue momentulu. La lucru dara, ca-ce la din contra veti fi respunsaveri in faci'a lui Domnedieu, ca ati vedutu cu ce repediune se apropia perirea romanismului si ati plecatu capetele, fora ca se prindeti arm'a! Nu credeti ca porumbulu friptu va sbura in gura. Monarchulu nostru e multu mai generosu, ellu e parinte la tote poporale salle, si luca totu de un'a pentru salutea toturoru filoru sei. Judanii, cari tote le misica, numai se negresca pre romanu au afirmatu, ca dorint'a generala in Bucovin'a e „universitate eschisivu germana“; dintre ai nostri n'au dssu unulu unu cuventu, numai cosmopolitulu de Tomasciucu a cerutu susu si tare limba germana de limba propunetiva. Sciti bine, catu de multu s'a miratu unu membru illustru d'in famili'a domnitoria, candu audisse in Suciav'a ca romaniloru li-se propune germanesce. Cugetati dar seriosu si bateti unde se cuvine, ca de se curu voru fi respectate si interesele romanismului!

Mai in dillele trecute diplomatii fura conturbati intru machinatiunile loru painginose. Archiducele Ioanu Salvator de Toscana a publicatu una brosiura intitulata „spicuri in organisa-

tiunea artileriei austriace.“ Patriotii cei adeverati ai Austriei au vedutu, ca planurile dlui de Bismark tientescu intru sfasiarea Austriei. Königgrätz-ulu a luminatu pre multi. Germani'a temendu-se amaru de resbunarea Franciei a mediu locitu de facto prin dlu de Bismark aliantia cu Austri'a si Russi'a, dar' nu a abdtssu nece de catu de planurile salle, le-a amenatu numai pana va fi secura din partea Franciei. Ca multi altii, asiá a vedutu si numitulu Archiduce, ca acesta aliantia nece de catu nu pote aduce frupte salutarie pentru Austri'a.

Dinsulu, dupa ce s'a esprimatu mai pre largu de starea artileriei, constateza ca nu e multumitu; propune reforme noue si infiintarea a doua regimente noua de artileria; Vienn'a se se fortifice cumplitu, asemenea se se mai redice si alte fortaretie la Inn, Steyr, Mauthausen, Tulln si Hainburg. Tote aceste din motivulu, ca mane poimane Germani'a va porni asupra Austriei, ca se o nemicesca. Autoriulu sustiene, ca amicitia adeverata pote affa Austri'a numai in Russi'a, dechiarandu pre Germani'a de inamicu de morte.

Fora ca se me lassu mai adancu intru schitiarea acelle brosiure, constateza numai atát'a, ca in famili'a domnitoria junele archiduce a facutu una impresiune neplacuta. Mai sunt si altii de acellea-si idei, ma! pote chiaru tota famili'a, dar' tacu de presente din cause, care de altumintrea se potu intielde, ca monarchi'a intrega terbe, nu e stabilitate, sistemulu fatalu dualisticu va cadé ca mane si sunt ingrigitu forte pentru desvoltarea lucruriloru mai de parte.

Din curtuositate catra Germani'a, din partea monarchului s'a si facutu satisfactiune, adeca in foi'a officiala a esistu unu decretu prin carele Archiducele Ioanu Salvator de Toscana locot. de colonelu la regimentulu de artileria campestra allu ppelui de Bavari'a Leopold nr. 13. e stramatatu in aceea-si calitate (cumplita pedepsa!) la regimentulu de infanteria nr. 12. allu archiducelui Wilhelm. In German'a si cu deosebire in Berlin atátu de adancu a atinsu brosiura amintita, ca mai tote diuariele s'au ocupatu si se ocupa de dinsa, pana si foi'a dlui de Bismark a arruncatu cate-va infruntari catra Vienn'a; me miru ce mai ascundu mfti'a in sacu de ambe partile, ca lumea totu i-vede unghiele si scie, ca numai de la momentu aterna dumicarea Austriei, de ora-ce testamentulu lui Fichte suna: „Deutschland bis zum schwarzen Meer“ N'ai inse ce se faci, deca din cause necunoscute ori carui moritoriu, cutarui individu ca atare se nu-i fia iertatu a comunicá celloru alalti opiniune salle.

Aristide.

Republic'a francesca.

In Nr. precedente am facutu cunoscutu on. lectori, ca Franci'a in fine a scapatu de provisoriu, ea e asta-di republica definitiva cu unu presiedinte si doua camere. Chambordistii si Bonapartistii, ce e dereptu carnescu din nasu, dar' n'au ce se faca, trebuie se se supuna vointiei majoritatii, consolandu-se cu sperantia, ca diu'a de mane pote se li aduca era-si apa pre mor'a lor. Franci'a cea supta de flamandii Borus-

siei, asta-di écca-o éra-si in petiore, si e mai mandra si mai frumoasa cá neei odata, se pare cá nece nu a vediutu puiu de prussacu prin mannosele salle campie; Europ'a se mira, de unde atât'a potere de vietia. Lumea s'a inspaimentatu de catastrofa ce o lovisse pre Franci'a la 1870. si cá sè-o mangaie, i-a offeritu 43 milliarde de franci, cá se scape de dusimani.

La acestu passu favoritoriu, dusimanulu a tremuratu, vediendu-se insielatu — cá-ce credea, inganfatulu, a avé pre partea sa simpatiele lumei. — Parisulu cellu falnicu inca avú sè suffere pre timpurile acelle d'in partea comunistorilor; ranele i-au fostu adance si dupa inchiaiarea pàcei ochii adevartiloru patrioti au fostu indereptati, cum è-i redee glori'a de mai inainte. Pucinu sporiu s'a facutu precátu tempu a duratu provisoriu, cá-ce si unulu si altulu se temeá de una lovitura de statu. Acumu inse dupa ce s'a proclamatu republic'a definitivu, ecca inca una dovada viua despre simpatiele, ce le are Franci'a întreaga si Parisulu in specialu. Consiliulu comunulu a decisu sè faca unu inprumutu pare-ni-se de 250 milione franci si spre demolarea ambitiunei dusimaniloru inprumutulu acellu-a i-s'a offeritu de 50 ori adeca nu 250. milione ci 11 miliarde, unu documentu viu cá republic'a are mai mari simpatie, cátu ori care alta forma de guvernare. Republicanii sunt forte entusiasmati de acestu successu stralucitu si credemu, cá acum voru scí conduce destinele republicei mai intelleptiesce de cátu de essemplu la an. 1848. Lassamu se urmeze aici totu odata si

Constitutiunea republicei franceze.

Art. I. Poterea legislativa o esser e doua adunari: camer'a deputatorilor si senatulu. Camer'a deputatorilor se alege prin suffragiu universalu, conformu dispusitiuniloru prescriisse in legea electorala. Constituirea senatului se reguleaza de camera deputatorilor si senatulu, intrunindu-se in una singura adunare, alege pre presedintele republicei cu majoritate de voturi. Presedintele se alege pre siepte anni si pote fi realessu.

Art. III. Articiii 44, 49, pana la 57 si 60 pana la 64 din constitutiunea annului 1848 reguléza derepturile si detorintiele, ce le are presedintele republicei. Presedintele in intellegere cu senatulu pote dissolve camer'a deputatorilor, inainte de ce i-ar espirá terminulu legalu. In casulu acestu-a trebuie chiamate la urna collegiele electorali in tempu de trei lune.

Art. IV. Faci'a cu camer'a ministri sunt respunditori solidaru pentru politica regimului preste totu, éra specialu pentru activitatea singulara. Presedintele republicei e respunditoriu numai pentru acte de proditiune.

Art. V. Incetandu poterea presintelui, camerele se unescu numai de cátu pentru alegerea presintelui; ministrii essercita interinalu poterea essecutiva, in lips'a presintelui; dupa conclusulu propriu sa la iniciativ'a presintelui, camerele au dreptulu sè dechiare, deca e de lipsa revisiunea constitutiunei. Pana la an. 1880 numa maresialulu Mac-Mahon pote propune revisiunea, care se pote applicá si asupr'a formé de guvernare. — Ecca si articiii amintiti nai susu din constitutiunea republicana de la 1848:

Art. 44. Presedintele trebuie sè fia de nascere francesu, se fia cellu pucinu de trei dieci de anni si sè nu fia scapatu neei odata din vedere insusirile unui francesu.

Art. 49. Ellu are dereptulu sè a-terna adunarei nationali proiecte de legi priu ministri sei. Ellu preveghieza si assecureza essecutarea legiloru.

Art. 50. Ellu dispune de puterea armata, dar in persona nece odata nu o pote comandá.

Art. 51. Ellu nu pote neei cede una parte din territoriulu francesu, neei sè dissolve adunarea nationala si neei se intreprumpa activitatea legi la neei unu casu.

Art. 52. In fia care annu tramite adunarei nationali unu nunciu despre situatiunea generala in affacerile republicei.

Art. 53. Ellu negotieza si essecuteza tractatele de statu. Neei unu tractatu de statu nu are valoare, pana nu-lu primesce adunarea nationala.

Art. 54. Ellu veghieza asupr'a apperarei statului, dar nu pote indicá resbellu fora consensulu adunarei nationali.

Art. 55. Ellu are dereptulu de agratiare, dar nu se pote folosi de d'insulu, inainte de a se fi informatu despre opiniunea consiliului de statu. Amnestia generala se pote dá numai prin lege. Numai adunarea nationala pote agratiá pre presedintele republicei si ministri, cum si asupr'a neei a fi condemnatu de extra inaint'a curte judecátoreasca.

Art. 56. Presedintele republicei promulga legile in numele poporului francesu.

Art. 57. Legile celle urgente se publica in tempu de trei dille, éra alalte in una luna incependu de la diu'a, candu le-a primitu adunarea nationala.

Art. 60. Solii si ambassadorii poteriloru straine se acrediteza la presedintele republicei.

Art. 61. Ellu duce presidiulu la serbatoriele nationali.

Art. 62. Ellu are losuintia pre spesele

republicei si primesce lista civile annuale de 600.000 franci.

Art. 63. Ellu reside in loculu, unde sè affia adunarea nationala si nu pote paresi territoriulu republicei, fare cá se fia impoternicitu la acest'a prin lege speciale.

Art. 64. Presedintele republicei numesce si dim te pre ministri. Cu ascultarea consiliului ministerialu denumesce si dimite pre agentii diplomatici, pre comandantii supremi de pe uscatu si de pre mare, pre comandantii supremi ai gardeloru nationali din departamentulu secuanei (Seine,) pre guvernatorulu Algeriei si a colonieloru, pre prefecti, pre procurorii generali si pre alti officiali in functiuni mai inalte. La propunerea respectivulu ministru denumesce seau dimite pre officiali mai mici sub conditiunile dietate de lege.

Processulu verbale.

allu conferintiei intelligentiei romane din comitatulu Albei-inferiore tienute in 24 Ianuariu, 1875 st. n. in urm'a convocarei esmisse de Dl. Axentie Severu in urbea Alb'a-Jul'i'a.

Presenti: 21. de insi, prenti si mireni.

Dl. Convocatoriu deschide adunarea prin o cuventare accomodata alegandu-se de notariu Rubinu Patiti'a, prin care adunarea se dechiara de constituita sub presidiulu d. Axentie Severu.

Se pune la ordinea dílei „appellulu fratiescu“ allu clubulu rom. din comitatulu Clusiuului.

Luandu-se la desbatere acestu appellu dupa diferite pareri desfasiurate se decide:

Appellulu fratiescu allu clubulu rom. din Clusiu se iea cu placere si recunoscintia pentru iniciativ'a luata, la cunoscintia si facia de cuprinsulu acellui appellu se decide:

1. Cumca toti alegatorii romani au a nesuf pentru a fi inscrissi in list'a alegatoriloru de deputati dietali, si intelligentia rom. directiune.

2. Conferintia întregei natiuni rom. d'in Transilvani'a in caus'a deciderii tienutei romaniloru facia de venitoriele alegeri dietali sè se tiena in 15 Maiu, 1875 st. n., la care conferintia se pota luá parte ori-care inteligente rom. care possede dereptulu de allegatoriu in vre-unu cercu electoralu allu Transilvaniei cu votu decisivu, — éra alti intelligenti cu votu consultativu. Terminulu de 15 Maiu s'a afflatu mai accomodatu, ca diua de convenire, pentru cá pana cu finea lui Aprile dupa prescriissele legi

electorale mai cá nu se va scí cine estu alegatoriu, si listele abia in primele dille a lui Ma'u se voru statori finalmente, dreptu'aceea numai in tempulu propusu cá diua de couferintia, va scí fia-care, cumca possiede dereptulu de alegatoriu.

3. Conferintia are sè o convoc clubulu rom. din Clusiu.

Dupa acest'a, conferintia clubulu finindu-si agende, s'a dechiaratu de inchisa, si pentru verificarra protocolulu s'a esmisse o comissiune de 3 membri si anume dd. Gr. Elechesiu, Ales. Tordasianu si Mich. Cirlea candid. de advoc.

Cu acest'a processulu verbale s'a inchisu si subscrissu.

Assentie Severu m/p Rubinu Patiti'a m/p. presiedinte. actuariu,

S'a cetitu si verificatu aflandu-se intocm'a cu decursulu desbateriloru. Alb'a-Jul'i'a 25. Ianuariu, 1875.

Ales. Tordasianu, Greg. Flechesin, Mihaiu Cirlea.

Appellu

cátra junimea romana studiosa din Austro-Ungari'a.

Numai pucine d'entre popórele Europei, au avutu a se luptá in trecutu cu atátea pericole, cá cellu romanescu.

Resfoiindu paginele istoriei romane, — scrissa cu lacrimi si sange, te miri cum mai assiste asta-di unu poporu romanu de 10 mil. la Dunarea de josu! — In decursu aprópe de una mie si diumetate de anni, se incercara valurile popóreloru barbare de a nimici sentinell'a Latinitáti din Orientu. Mii de Huni si de Gepidi, de Avari, Magiari Bulgari, — incercatu s'au si Gotii, potopu cu totii, — Lesii si Osmanii, multi ca nasipulu marei, — dar Romanii totu-si n'au peritu, cá-ci sunt neperitori, cá-si mam'a Roma cea eterna!

Ca o stanca nalta
Ce din vorvu de munte
Tuna se rostogolase
Cáde, rumpe si sdrobesce

se luptara Romanii pentru limb'a, nationalitatea loru. Unde-su adi acelle orde barbare? Au peritu, s'au prepeditu, séu au de enitu slabe si impotente! Romanii assiste inca, si unu viitoriu stralucitu i accepta, deca — si numai deca, — si voru apperá si in viitoriu limb'a si nationalitatea loru atrabuna.

De cátu-va tempu, pare a suffá unu ventu mai linu asupr'a tierreloru de la Dunare; pericole inse, n'au incetatu inca pentru noi; inimicii seculari ai Romanimei, si-au schimbatu numai tactic'a. Sgomotulu urmeloru au mai incetatu, dar' in loculu loru

FOISIOR'A.

La Andreiu Muresianu!

„Descépta-te romane d'in somnulu cellu de morte“
Cantatu-ni-ai poete din totu sufletulu t-u.
A ta lira 'mblandisse tirann'a nostra sorte,
Din sclavu se fece liberu poporulu semidiecu.

Prin valle si campia, prin munte si la tierra
Unu sore-allu libertáti radi mandri reversá;
Si Daci'a infranta de cnut'a cea barbara
Minune!... incepuisse ér pulsulu a-si misicá.

Betrani... carunti de dille, barbatii... de suferintia,
Gustandu din libertate toti bine a 'nteneritu.
O mare serbatore urmá dup' umilintia,
Credeai cá deitate din ceriu s'a pogoritu.

Cumu dupa iern'a cruda in dí de primavera
Albinele alerga si campii-i cucerescu;
Asiá din patru anghiuri juni mii mii alergara
La muse, cá se bee noctaru domnediescu.

Cu passi giganti natiunea suiá piedsiulu munte
Pre care-allu fericirei palatiu e inaltiatu.
Ah! cáta mangaiaie cetiai p.e lat'a frunte
A cellui ce-o tredisse din somnu indelungatu!

„Unire in cugetare“ „unire in simtire“
Acestu odoru poete natiunei talle-ai datu;
In ellu romanu' afflase potere, nemorire,
Privia voiosu, cu fala limanulu multu oftatu.

Dar ecca mortea cruda pre tine ni-te fura,
Tirannulu neunire arrunca p'ntre noi.
Furtuna grea se 'nceinge, de barca nu se 'ndura,
Romanulu ér suspina, romanu-i in nevoi.

Ah! unde esci poete cu lir'a ta divina?
... Tu dormi pe vecinicia in campulu Eliseu.
Tu nu scii, cá natiunea romana ér suspina,
Fericie adi de tine allu nostru Prometeu!

A si uitatu romanulu a talle dulci cuvinte:
„Uniti-ve in cugetu!“ „uniti-ve 'n simtiri!“
Er' dusimanii salteza si sapa la morminte
Si 'n elle voru sè-lu puna cu a loru uneltiri.

Ah! ceriule permite cá bardulu sè se scole,
Si numai o minuta se 'ntone lir'a sa!
S'alunge norii negri de pe-a utirei sore,
Cá-ci mare e furtun'a, vai ea ne 'a estirpá!

Vienn'a, Ianuariu, 1875.

Teodoru Ceantea

Despre meserie si fabricatiuni.

(Continuatiune.) *)
Isvorulu primu si mai principalu spre acestu scopu este industri'a agricola.

Romanulu carele este in adeveru insetatu si dorece din anima progressulu natiunei salle are santa indatorire se loceze spre deschiderea si desvoltarea acestui isvoru.

Acei-a caroru-a sunt concediute destinele natiunei au sacrulu obligamentu sè faca totu possibilulu pentru progressarea massei întrege a poporului pre acestu terronu.

Precum sunt de lipsa materiele de t'aiu, pentru vietia si essistentia persoanei, unei natiuni si poporu, asiá si industri'a, agricultur'a este fundamentulu loru, prin éari se pote sustiené vietia acestoru-a.

Iubirea poporulu pentru industrie trebuo cátu mai multu escitata.

Ast'a se pote prin instructiune, asociatiuni, reuniuni si mai alesu prin essemple practice. Sè nu fia scola in care se lipesca invietiatu'r'a despre cellea economice. Neei la una scola sè nu lipesca gradine de pomi, legume si fructe; sè nu lipesca stupi, vermi de metasa.

Sè nu fia invatiatoriu, carele sè nu escite si inderepteze fragedele semtiri alle tenerimeii spre acestu adevratu isvoru de inavutire si fericire Sè nu fia prentu carele prin predi-

*) Vedi nri prec.

s'au ivitu alte pericole, d'ora si mai ingrigit'orie. Inimicii nostri nu se mai încerca a ne nimic' cu arm'a, ci prin mediuloce mai rafinate, prin cultura, — prin puterea lor de expansiune.

Germanismulu si Russismulu, Magiarismulu si Elenismulu, sunt de presente factori, ce lucra neobositu la nimicirea poporului romanu ca nationalitate. Toti se încerca cu mai multu, sedu mai pucinu succesu, a ne asimila. Tote mediulocele posibile se intrabuintiedia spre acestu scopu, respectivu spre impedecarea desvoltarii noastre nationale.

Ici si colea se pare ca ni se facu concessiuni dar' acelea de comunu nu sunt alta, decatu cursa ascunsa in flori. „Timeo Danaos et dona ferentes“ scrie postulu.

Una astfelu de cursa, este si infintia-rea unei universitati in capital'a Bucovinei. Precum scimu cu totii, acea universitate are se fia eschisivu germana, prin urmare nu se credea numai cu scopulu de a lat' cultur'a in Bucovina, ci — precum s'au osprimat publico fara neci ostia ministru austriacu de culte, dlu Stremayer, pentru a lat' cultur'a germana in Orientu, pentru a germanisa Orientulu. Deca intr'adoveru li-ar' jace la inima pangermanistiloru din Austria numai cultivarea nationalitatiloru, atunci de securu, ca interesele Romaniloru ar' fi luate in consideratiune la infintia-rea universitatii d'in Cernauti; si aceea cu atatu mai multu, deorace acelu 2 1/2 mil. de Romani din Austro-Ungaria nu possu pana asta-di nici o scola superioara, si apoi Bucovin'a este locuita in maioritate de Romani si Ruteni, era numai de pucini Germani si judani germanisati.

Apretiundu noi pre deplinu misiunea Austriei de a lat' cultur'a in Orientu, totu si credemu, cum ca infintia-rea unei universitati, eschisivu germane in Bucovin'a, nu ar' corespunde egalei indreptatiri si acceptariloru natiunei romane d'in Austria, de orace o astfelu de universitate nu ar' ave numai nobilulu scopu de a lat' cultur'a ei de a lat' directiunea germana in Orientu, de a germanisa Bucovin'a, si apoi successivu tierrele invecinate, — de a servi de unu pionieru puternicu allu Germanismulu la realizarea massime filosofulu germanu Fichte: „Deutschland bis zum schwarzen Meer,“ si prin urmare de a conlucra la nimicirea poporului romanu ca natiune.

Petruna de aceste ingrigiri si coloni'a romana din Gratz, la initiativ'a junim'i studiose, a ttenutu o adunare, in carea s'a deciu unanimu, a se conlucra si agita d'in respoteri, ca la infintia-rea universitate d'in Cernauti, limba romana se fia limba investimentulu pentru studentii romani. 2. A se petitiona in acestu sensu la diet'a austriaca, la metropolitulu Bendell'a, si eventualminto

cele salle se nu facu catu mai placuta si stragatoria acesta ocupatiune. — Se nu fie omu, care se nu lucreze din tote poterile salle pre campulu cellu estinsu allu industriiloru.

Numai si numai atunci vomu da pre callea adeveratulu progressu, a multiamirei, si a inffioriei — vomu da pre callea unei vietie abundante, sigure si durabile.

Astfelu urmaza natiunile cari lucreza pentru unu viitoriu frumosu si in delungatu.

Au nu avemu esemple in mediuloculu nostru. Nu cunoscemu cu totii differintia in tre coloni' sassesi si romanesci, intre satele, crasiile lor si alle nostre; nu scimu cata differintia assiste intru tote.

Va pot' cine-va se impute o differintia in ceea ce privece intelligintia, da, inse de siguru nu in defavorea Romanulu. Nu! Differintia cea mare assiste intre invetiati. Sassi purcedu din puntulu de vedera allu realitatii, allu affaceriloru practice si dllice. — Ast'a ni explica ca la ei sunt „pucina vorba“ „multe fapte“.

Ei lupta totu deauna cu successu, si ast'a pentruca au cu ce.

Acestu-a, „ce“ nu vine decatu numai prin munca, economia si bunu calculu. Invetiati sassi sunt in fruntea poporului si ei au totu deauna ca basa sigura natiunea.

si la M. Sa Imperatulu. — Cu aceste affaceri s'a incredintiatu subsemnatulu comitetu.

Ni luamu dara libertatea d'a appell'a la toti barbati competenti si de infintia ai natiunei romane, ca se binevoiesca a ne ajutora intru ajungerea numitulu scopu, ca-ci dupa parere nostra, acum'a ar' fi ocaziunea cea mai buna, ca se ajungemu si noi la una universitate. Specialminte tenerimea romana studiosa din Vienna, Cernauti, Budapest'a, Clusiu, etc. este prin acest'a rogata si provocata, de a intreprinde assemenea petitiiuni la locurile competente.

Confratii nostri Viennesi ni ar faee unu mare servitiu, deca ar alege din mediuloculu lor unu comitetu centralu, carele apoi se primesca petitiiunile din diferite parti, si se roge pre vr'unu deputatu nationalu pentru substernorea leru la diet'a austriaca. *)

Gratz, in Ianuariu, 1875.

Dr. Demetriu Balasiu de Liss'a.

A. Diaconu.
G. Al. Orescu.

Gratz, 30/1 1875.

(Societatea lit. „Sentinella romana.“

Jun'a societate literaria a coloniei romane din Gratz „Sentinella romana,“ fondata in 1/13 Jan. 1874, s'a organizatu de curundu definitivu pre bas'a statutelor de curundu aprobate prin guvern. De oficianti ai societatii s'au alesu: G. A. Orescu presiedinte; I. Panea vice-pres.; A. Diaconu secretariu, si G. Ardeleanu cassariu.

Societatea nostra este compusa din studentii de la universitate, tehnica si academi'a comerciala, apoi din doctorandi si doctori, ce petrecu prin Gratz pentru a depune ultimele examene seau practisedia; — Romani de prin tote provinciele Daciei cis-si-transcarpatine, ce, atrassi de bunele scole (anume tehnica) si de frumset'a naturei, s'au concentratu in sanetos'a, pictoresca si romantic'a capitala a Stiriei.

Scopulu societatii este literariu si socialu, precum si ajutorarea membriloru saraci. De doue ori pre luna se tteniu siedintie ordinare, in cari se cetescu dissertatiuni, se tteniu discursuri scientifice literaria, declamatiuni, (se canta arie nationale decorulu vocale allu societati) s. a.

Bas'a unei bibliotece s'au pusu in anulu trecut, carea in annulu acestu-a s'au

*) Laudabila e nobil'a pornire a junimei romane de la scolele super. d'in Gratiu si nu ne indoimu ca va fi spriginita d'in tote partile, — inse rezultatu doritu va urma numai deca Pr. Ssa Metrop. Bendell'a, — a cui numire au desceptatu mari sperantie in inimele Rloru, — va starui cu tenacitate d'impreuna cu deputatii romani d'in Bucovin'a, atatu la Domnitoriulu catu si in senatulu imp. d'in Vienna. Acesta le a accepta Romanii de la d'insii. Red.

Natiunea inse are intelligintia si prin ea devine pre di ce merge mai avuta.

Unu ce forte naturalu, pentru-ca ostenele impreunate cu economia ajutate de sciintia si ast'a in unu modu practic, tempului si imprejurariloru corespunditoriu, trebuie se dee rezultatele cele mai imbucuratorie si de vietia datatorie. La sassi preutulu este conducatoriulu pre callea desvoltarei spirituale si materiale; la noi.....

La ei investimentulu de tote categoriele se pune in legatura cu pracs'a, la noi domnesce idealulu. Ei applica toti principie la economia si industrie, la noi se face mare politica si nimica.

Progresulu in agricultura da nascere unei alte industrie totu atatu de indispensabile pentru societatea omenesca, acest'a est: industria meseriara si fabricatiunile.

Propusulu nostru a fostu se tractamu numai despre aces ea, inse am ttenutu ca necesariu a face o introducere si a amentii mai multe despre agricultura, pentru-ca agricultura este bas'a tuturoru industriiloru la desceptarea catu si adeverat'a loru essistentia.

Industria meseriara si fabricatiunile a rare ori se folosescu la productiune de materia puru naturala. Materiale, cari acestea industrie

mai immultitu, de-si dorere nu in acea mesura, precum s'ar dori, fiindu societatea nostra avisata numai la donuri din partea membriloru, si la modestele contribuiiri lunare alle acestorua.

Pana astadi, jun'a nostra societate n'au fostu asia de ferice a fi ajutorata din partea onorabilulu publicu romanu, ca de e. alte societati a junimei romane studiose.

Cu acesta ocaziune esprimemu multiamita caldurosa Onorabileloru Redactiuni a diuarielor Alb. — Or. Lat. — Tr. Carp. — Conv. lit. — Pop. — Semen. — G. Sat. — Coc. r. — pentru essemplariile gratiute, rogundu-le pentru continuarea transmitteri.

Tote diuariile, epistolele s. a. ce privecu societatea ne rogamu a se adresa:

„Gratz, Café am botanischen Garten“

G. Al. Orescu A. Diaconu
presiedinte. secretariu

Aradu, in 26. Jan. 7. Febr. 1875.

Domniloru si fratiloru!

D'in ultim'a nostra siedintia, avuta in 3/15 Ianuariu, curinte, din consideratiuni forte grave s'a luat decisiunea pentru ttenerea „unei adunari generale extraordinarie a Reuniunii politice a tuturoru romaniloru d'in districtulu si cetateu Aradu, pre 3/15 Faurariu 1875. dupa amediadi la ora a. ce va se se intrunescu in Aradu, in casele dlui proprietariu si assessore consistoriale Georgiu Dogariu. Strata Felekiana.

Amu atinsu, ca grave consideratiuni au indegatutu necesitatea ttenerei unei adunari generale extraordinarie.

Dara, ca romanii, respective membrii Reuniunii nostre, se fia incatu-va orientati despre necesitatea indicata, — lassamu se treca dici cate-va d'in acelle inalte consideratiuni, precum sunt:

a) stamu in ajunulu unor eveneminte publice, ce reclama tota atitudinea nostra nationala si gruparea nostra pre catu se pote mai solidaria;

b) fiindu-ca dlu Demetriu Bonciu a renunciatu la onorea de presiedinte, alegarea noului presiedinte;

c) restaurarea comitetulu centrale: si in legatura cu acest'a;

d) modificarea statutelor, eventualminte o noua organizare si constituire a intregi Reuniuni;

e) luarea unei directive cu privire la verificarea si reclamarea votantiloru de deputatu dietale;

f) punerea in desbatere a celei mai importante cestiuni actuali: deca intre astufelu de imprejurarari silnice mai voimu si mai potemu ore continua lupt'a nationale, seu nu?!

g) reportulu cassei; in urma;

h) propuneri in meritulu causeroru no-

le numescu brute, suntu productele cultivatoriulu de pamentu, minerelor, s. a. Meseriarii si fabricantii prelucraza materialele industriei agricole. — Prelucrarea se face in doue moduri: 1) fora de a schimb'a materi'a bruta in compositiunea sa, ci i da numai alta forma, si-lu pface in materie de cellea accessibile, adeca li da insusirea spre a pot' fi folosite, de casemplu: d'in grau farina ori atele, li-se da prin prelucrare utilitate mai mare d. cs. panura fina, batistele.

2. prin schimbarea materiei brute se creza obiecte mai folositoare si corespunditorie omeniloru si affaceriloru lor d. es. spiritulu din buccate, bierea, din ordiu, din trentio: face harthia, din efcele, zacharu.

Multe si diferite sunt folosele societatii, cari le casciga dupa meserie. Prin elle se immultiesce productiunea de obiecte, elle ni creza o summa de materie folositorie si placuta. Prin elle se ridica valoarea obiectelor brute pentru-ca li da utelitatea d. es. petr'a, pfaceandu-o in sticla, seau prin prelucrare le face mai accessibile pentru consumatiune. Meseriile immultiescu forte ocupatiunea populatiunei si ast'a mai alessu in orasia si asiá dau omeniloru mediulocele necesarie pentru traiu.

Descoperirile scientifice, a legiloru naturei se favorizeza. Desvoltarea si progresarea de multe arte se iulescesce prin elle.

tre domestice (locali) d'in districtu si d'in cetate.

Cine nu vede, cine nu scie, cine nu semte, ca suntemu loviti in national'a nostra consciencia, ma in essistintia nostra chiaru, d'in tote partile?

Numai acellu-a, care nu are anima pentru poporulu nostru si causele lui.

Dara, cu catu sunt pornirile mai mari in contra nostra, cu atatu mai potentiate se fia zelulu si abnegatiunea nostra.

Astu-felu numai se pota paralis'a acelle porniri si slabi chiaru unu periclu ore-care.

Deci, conformu oblegamentulu luat, permiteti, ca, in momentele aceste critice, se venimu intr'unu touu seriosu a roga si provoc'a pre toti romanii de litere si zelu d'in districtulu, si cetateu Aradu, pentru a particip'a in numeru catu mai mare la diss'a adunare generale extraordinaria, ca-ci tempulu este cellu mai supremu: a trage contu de gre'u nostra situatiune, imprumutatu a ne lumin'a, si impreuna a decide a supr'a sortei causeroru si a ttenutei nostre.

Scimu, ca unii d'intre ai nostri ar pot' face seuse, spre a se absent'a cu tempurile relle si cu lipsele materiali.

Dara se nu uitamu domniloru si fratiloru principiulu de multe ori intonatu si recunoscutu ca: „in imperiulu Austro-ungariei nu assiste cauza nationale fara sacrificie.

Comitetulu centrale,
allu Reuniunii polit. a rom.
loru d'in districtulu si cetateu
Aradu.

Oradea-Mare 7. Februaru 1875. st. n.

Pre onorate Dle Redactore!

Referitoriu la „Scandalulu“ intemplatu in Oradea-Mare, cu ocaziunea deschiderei solene a Societatii de lectura; — despre care dupa foile locali ung. au luat notitia mai tote foile d'in tierra, unele in unu felu, — altele intr'altulu-facandu d'm acellu-a chiaru si causa politica, — Subsemnati ca membri ai societatii — ne semtamu indetovati a da desluocire, chiarificandu lucrulu, pentru ca publiculu romanu se pota ave informatiune adeverata in caus'a acest'a.

Ni vomu lu'a deci libertatea a face pre scurtu istoriculu societatii de la inceputulu annulu, — si a demarca evinementele principali, cari au datu ansa la escarea scandalulu din cestiune.

Societatea, la inceputulu annulu scolaru, alessu de conducatoriulu pre Dlu Franciscu V. Olteanu fostu redactoru nominalu allu diuariulu „Patria“ carele dupa ce obtiene aprobarea de la locuri competente, si-occupa postulu si incepu functiunea ca atare.

Primele siedintie fura condusse fara sgomotu, inse dupa a 3—4 sied. si incepura discordiele a-si afla locu in sinulu societatii nostre; — mai antaiu atunci

Prin meserie agricultur'a progresseza, affacerile ei inainteza si ast'a pentru-ca inlesnesce de o parte desfacerea productelor brute, cari se folosescu spre fabricatiuni seau pentru nutritiunea muncitoriloru; — de alta parte procura agricultoriloru multe instrumente, masine si multe alte obiecte folositorie si placute.

Productele agricole au o desfacere si cautare mai mare in localitati cu meserie. Se cauta atatu pentru trebuintiele din tierra catu si spre a fi transportate in alte tierre

Am dissu ca totu ce are vietia pre lumea acest'a nu pote se sustiena numai prin unu singuru elementu. De assemenea si vietia natiuniloru depinde de la mai multe industrie.

Essistintia mai indelungata si mai alessu progressulu unei industrie reclama indispensabilu inaintarea celei lalte. Legatur'a intre elle este forte strinsa.

Se pote, ca unele imprejurarari se aduca inavutirea unei natiuni d. es. resbel-le s'au colonisariile in localitati cu enorme avute naturale. Inse dur'ata fericirii si multiemirea populatiunei este scurta, in casu candu nu se inaltia tote industriale la gradu uniformu. Ispania ni da cellu mai nimeritu essemplu. Comorile de auru ce-i procura Peruvia si Mexiculu nu pota desface trebuintiele populatiunei cu multiemire si cu

candu fu vorb'a de a se face cunoscuta publicului romanu constituirea noastra.

Dlu conducatoriu in fruntea unei comisiuni de 5, emisse d'in sinulu societatii pentru deliberarea cestiunilor secundarie, — dechiară cumca; d'insulu că cond: e de parere si totodata roga pre membri că constituirea societatii noastre se nu se face cunoscuta publicului romanu prin diariulu „Albin'a“ si vedindu cumca consensulu membrilor nu se inclina spre primirea propunerii — arretă si motivele d'in cari dsa nu voiesce acest'a, si anume: „Că e inamicu personalu cu redactorele Albinei că au lucratu pre doae terrene deosebite politice unu-lu de altulu, si in fine nu voiesce că numele D.Salle se figuredie in susnumitul diariu“.

Din caus'a acest'a mai multi membri, interpellara pre Dlu cond: — carele spre mirarea tuturor-a — respuse la interpellatiune „că pre cellu ce cutedia a-lu interpellatu, lu va scote afara, si că nu e responsabilu nici unui membru de ceea ce face, decâtu numai guvernului.“ De aici se escara mai multe conflicte cari apoi se finira prin parasirea siedintiei din partea Dlui conducatoriu.

De aici incependu n'a mai fostu in societatea noastra nici umbra de armonia, ci numai discordie; — cu tote acestea membrii cercara a complană cu ori ce pretiu neinteligerea si in aparitia le si successe.

In armonia fortia se desbatura mai multe lucruri; se facura preparative pentru deschiderea in modu solenne a soietatii, — spre care scopu se si constitui una programma, in care avea se fie si-o *dissertatiune*. — Pentru acest'a se insinuara 3 teneri, dintre cari societatea cu unanimitate alesse, opulu tenerului Traianu Metianu clericu abs: juristu an. I. că cellu mai bunu si mai accomodat solennitati de deschidere. Dlu cond. se amestecă si aici-si alteră conclusele societatii, constituindu in modu arbitraru — „pre barb'a Dsalle“ dupa cum i place a se exprime, una alta programma, pre care o si dede publicitatii, fara a mai cercă consensulu societatii. — Acestu-a, pre barb'a insusirii unui dreptu absolutisticu, puse operatulu favoritului seu in' programma, vetemandu astufelu decisiunea societatii, ba! mergendu si mai departe, puse opulu favoritului seu T. Farkas in locul destinat dissertatiunei tenerului T. Metianu si acesteia-a dandu-i unu locu cam cătra finea programmei.

Membrii societatii cetindu prin foi acea programma schimbata in siedint'a proxima, prinsera de nou a interpellă pre Dlu Cond: — la ce D. sa respuse totu in modulu indatinatu si se fini era-si in modulu acellu-a parasindu pentru a dou'a-ora societatea, — cugetandu că prin procedur'a acest'a, tenerimea irritata se va molcomi si se va rogă de d'insulu batendu-si peptulu in parere de

prisosu. Din caus'a lipsei celloru necesarie, populatiunea acestei terre scade forte. D. B. Alessandre in compendiulu generalu de statistica dice: „este lucru curiosu a vedé, că peninsul'a pireneica, care pre tempurile Romaniloru numeră circa 40 milioane locuitori asta-di abia are 22 milioane, inclusivu Portugallia.“ (Respective numai 20 milioane — exceptandu macellulu ce se face de căti-va anni prin resbellulu civile.)

Lips'a de industrie face, că poporulu Romanu seracesce pre di ce merge, că este rou-si nu de ajunsu nutritu, că naserile sunt rari si că le intreca mortalitate in unele localitati d. es. in districtulu Covurluiu de la 1. Iuliu 1873. pana la 1. Iuliu 1874. la 3,494 era summ'a celloru morti era de 6,585 (Gallati: 2,844). Lips'a industriiloru face pre romanu se suferé, se fie timidu, si ajuta stingerea neamului lui. Avemu pucina si rea agricultura, era meseriele, fabricatiunile si comerciulu ni lipsescu cu totul. De aici ni-se pregatesce mortea si pre cătu este de rusinosu, pentru-că ni dá certificatul că noi in vietia suntemu fora vietia.

Intreprindere de meserie si fabricatiuni este la noi nu numai necesaria, ci trebuie se fia principal'a noastra ingrigré, pentru că prin elle se dá vietia agriculturii, se ajuta progressarea si inforirea ei.

In tempii trecuti se vorbiá despre Ro-

reu pentru interpellatiunile facute; — ceea ce nu s'au intemplat, ci membrii se constituira de nou indatu, fiindu necesitati la acest'a, că-ci era aprópe terminulu deschiderei — pertractandu celle oportune. — In diu'a urmatoriá inse, ce se vedi! Dl. Conduc. care insu-si se las-asse de functiune, conchiamă siedintia *la sine acasa*, spre a nu remané blamatu inaintea tenerimei si a publicului, in sperantia că dóra in locuint'a Dsalle i vá succede a reessi cu propusulu.

— Facandu-se si in aceea-si siedintia mai multe interpellatiuni, Dsa nu se insiellă totu-si; că-ci relativu i successe a-si ajunge scopulu — apropiendu-i o majoritate dintre partisanii D. salle — fiindu in numeru cu multu mai mare presenti acesti-a. — In acest'a siedintia, tenerimea dechiară de nou că tiene la decisiunea societatii respectivu la programm'a originale, — candu imbulditiuru Farkas, nici decum nu voi a recede de la pozitiunea sa ocupata si inca nici atunci, candu 4 diletanti dechiarara că nu voru luá parte deca nu repascesce dinsulu; — esprimandu totu odata si alti mai multi membri, că acest'a pote dá ansa la óre care scandalu.

Timidulu cond. crediendu că si acest'a appartiene tacticei ratiionale de conducere, că favoritul Dsalle se nu fie cum-va eapusu maciuceloru teneriloru, ilustrá sal'a cu o glota de dorobanti, spre umirea publicului la acestu raru aspectu.

Aceste pana aici insirate si inca alte multe, cari cu ocasiunea acest'a le retacemu — indemnara pre mai multi membri — asiá dicandu „elit'a societatii“ a provocá inca odata seriosu pre Dl. cond. a aplaná lucrulu acestu-a prin convocarea diletantului Farkas la repassire, — spre incungiuirea neplaceriloru ulterioare si in interessulu bune armonie ce aru trebui se caracterisedie societatea noastra.

Vediendu in fine membrii, că Dl. cond. nu voiesce se evite aceste, si acestoru-a e mai remanendu-le altu mediulocu prin care se pedepsesca vitulu acestu-a, si se demarce pre ómenii, cari sémenea in societate numai discordie, se otarira a blamá pre respectivulu diletante imbulditoru, fluerendu-lu la passire lu pre tribuna.

Acest'a inca fu numai relativa, că deca si Pr. S. d. Sa Episcopu si alti dignitari voru luá parte, se nu se esecute. Tenerimea inse, altmintrea inca, destulu de inflamata, vediendu organele politiei, comandate de D. cond. pentru infrenarea respectiviloru demonstranti — s'a irritatu si mai tare, prin ce s'a alipitu de nou propunerii de mai nainte — cu tote că si Pr. S. S. Episcopulu era de facia-in urm'a carei-a flueratur'a deveni neevitabila.

Din tote celle premisse, póte concludé On. publicu că demonstratiunea din cestiune n'au avutu altu scopu, decâtu *blamarea respectivulu diletante* „per abusum“ si demar-

mani'a, că boerii au in pivintiele loru folli de bivoli pline cu auru.

Siguru este că boerimea Romaniei era in acei tempii mai avuta, — si ast'a pentruca — precum se assigura — boerulu si boieress'a erau factori producatori. Gusturile si lucrulu erau pre acellea tempuri pucinu dezvoltate, si ce este mai essentialu, perderea zadarnica de tempu nu essistea, pentruca boieressele avendu a se ingrigré de casa, de economi'a loru, acest'a li da in continu ocupatiune. Se si constatatu ingrigréa loru numai in unu supraveghiare a muncitoriloru domestici si ast'a inca face forte multu pre campulu industriiloru si allu inavutirei.

Pre langa toti bivoli inflati cu bani omulu n'are cauza, si se ne feresca D. dieu a dorí reintorcerea acelloru tempuri, pentruca pana candu unii se desfetau in abundan ia mass'a poporului suferia amaru. Santa e libertatea, deca o scimu folosi.

Asta-di cei avuti potu se-si specule avutiele loru pre tote căllile onorabile si asiá in scurtu tempu potu se le maresca si indoiesca si prelunga tote acestea se-si defaca mai multe trebuintie si placeri. De assemenea au ajunsu multi, voru deveni si mai multi muncitori (si clacasi) la independentia si avere deca voru avé intielegintia, instructiune buna deca voru fi muncitori, pastratori, si buni calculatori. Candu poporulu va dá

rcarea tacticei necorespondentorie a conducatoriului.

Tóte, de cari ne servimu in deslucirea noastra, se potu documentá cu protocollele siedintieloru. *) — Primiti, etc.

Subscrissi 15. membri
(d'intra cari 9. juristi, ceilalti stud. de Cl. VII. si VIII. gimnasi.)

Romania.

Campani'a electorale s'au inceputu si in Romania'a. Unu comitetu electoralu s'au constituitu in Buccuresci compusu d'in barbati, a caroru nume este cunoscutu Romaniloru, spre a conduce affacerile elect. si a veghiá a supr'a abuseriloru de corruptiune, ori d'in care parte ar vené aceste. Comitétulu au infintiatu si unu organu de publicitate pentru luminarea alegatoriloru. Titulu lui este „Alegatoriulu liberu.“ N'am primitu inca acestu diurnalu, si despre aparerea lui suntemu informati d'in diariiele d'in Buccuresci, dar manifestulu comitetului publicatu in „Romanulu“ in care se spune caus'a infintiarci atátu-a comitetului, câtu si a organului seu de publicitate, avendu-lu a mana, lu facemu cunoscutu cetitoriloru nostri, inse, d'in lips'a spatiului, numai in es'rassu, dar in partile salle essentielle.

Manifestulu ligei pentru legalitate.

Alegatori,

„Paotulu fundamentale allu tierrei assecura totoruru Romaniloru celle mai importante drepturi in ordinea politica. Ellu i chiama se partecipe p'o scara largu la directiunea affaceriloru publice, si in exercitiulu acestoru drepturi li assecura cea mai deplina libertate.

Dupa constitutiune, nici un lege, nici unu impositu, nici unu sarcina nu se póte impune de guvernu tierrei fá a consentimentulu iei, fara concursulu si parteciparea unei representatiuni nationale, essita din sufragiulu liberu allu alegatoriloru.

Acest'a mare prerogativa a tierrei este temel'a chiara a regimelui representativu, este avantagiulu seá de captenia, este potemu dice, singur'a lui ratiune de a fi.

Fára unu representatiune nationale liberu alessa, nu esiste guvernu constitutionale,

*) dederám locu acestei corresponsintie, rezervandu-ne a audí si cealalta parte dar si pana atunci ni esprimemu parere de reu, că deslucirile venire atátu de tardiu, dupa ce scandalulu au cutr eratu totá diurnistic'a straina; apoi relativu la demonstratiune trebuie se marturisimu, că acelle compromittu societatea de lect. si in tristele impregiurari actuali, chiaru si essistint'a ei; — ori de unde ar' á provenitu caus'a scandalului, atátu arbitrarulu de o p rte. câtu si purtulu de scandalu de alta parte, sunt assemene de condamnatu. Red.

multi astfelu de fii, noi trebuie se ne bucurám si se dorimu că se se immultiesca trebuintiele si luculu, pentru-că acesetea dau mare impulsu spre munca, era d' sfacerea placeriloru nostre ni maresce si mai multu activitate.

Betranii nostri stau uimiti de mirare candu cugata in câtu s'au immultitu trebuintiele nostre. Asta mirare nu pote decâtu se-i imbucure, pentru-că poporulu in genere traiesce mai bine că mai inainte; pentru-că chiaru si cellu mai seracu avendu iubire spre munca pastrandu si facandu calculi buni pote se aiba prisosu.

Immultirea trebuintieloru reclama immultirea isvoreloru de productiune si de castigu. Acestea sunt pentru poporu adeveratulu succu spre in dulcirea traiului si a vietiei.

Acestea isvore de productiune si de inavutire sunt industriale. Acei cari le intreprindu sunt pre callea mantuirei.

Dovada ni sunt faptele, că-ci pre candu burdufurile de bivoli ai boeriloru au disparutu, sau ridicatu multi ómeni mai inainte lipsiti, s'au ridicatu mai alessu summa de meserias si fabricanti, cari produc obiectele necesarie si in Romania'a, acesti-a sunt mai alessu strainii, straini intru tote ce are natierea Romana.

La noi poporulu suferé fomete, este inca lipsitu de dropturi de si nu in teori'a legii

si fara liberi alegeri nu potu fi representatiuni nationale.

Pentru a se obtiné unu representatiune fidele, legile fundamentale alle tierrei dau dreptulu totoruru alegatoriloru se se intrunisca si se discute, fia prin pressa, fia in intruniri publice, asupr'a totoruru cestiuniloru de interessu generale, pentru că se se lumineze si se se concerteze asupr'a votulu ce au se dee.

Totu aceste legi interdieu guvernului ori-ce amestecu, ori-ce ingerintia si ori-ce presiune, fia in alegeri, fia in intruniri publice cari le precedu; si codulu pen le larondulu seú, amenintia cu pedepsele celle mai aspre pre agintii fortii publice cari prin intimidare, *corrumperé* seu abusu de potere, aru atentá la aceste drepturi, aru cautá se impedece seu se stanginesca pre alegatori de la indeplinirea mariloru datorie ce elle tragu dupa dinsele (art. 99 si urmatorii cod. penale.)

(Dupa ce se vorbesco despre eventual'a ingerintia in allegeri a fortiei publice prin corruptiune, presiune, etc. manifestulu continua:)

In faci'a atatoru relle si unoru assemene perspective, suptsemnatiei, profundu convinsi că acestu regimu nu s'aru poté mantiné de câtu tradandu necontentu interessele nationale si umilindu tierri'a din ce in ce mai multu in afara, era inlantru salariandu consciintiele, dandu satisfacere interesselor iligitime si alimentandu cupiditatea partisaniloru;

Considerandu că unu assemene stare de lucruri aru causá inevitabile ruin'a morale si materiale a tierrei;

Amu primitu insarcinarea ce ni s'a incredintiatu d'unu mare numeru de alegatori din capitale, d'a lucrá in tóte modurile si pre tóte căllile legale pentru a obtiné unu representatiune nationale, essita din sufragiulu liberu allu tierrei si representandu adeveratele ei interesse.

Pentru acest'a, constituindu-ne in comitetu electoralu, ne-amu hotaritu a lucrá pentru revindicare libertatii alegatoriloru si amu fundatu acestu diariu, tribuna libera a acestei idei.

Comitetulu nu va luptá in numele vr'unei partide politice. Membrii sei sunt animati de unu constanta vointia: inviolabilitatea si respectulu constitutiunii si allu legiloru. Creditiosu mandatulu ce i-s'a datu, ellu va urmari scopulu seu cu staruintia, propagandu ideea liberelorlu allegeri prin pressa,

Continuare pre pag. 31.

dar in aplicarea ei, — in fapte, — nare initiativa, — mortea lu-deciméza si impucineza. Uitati-ve la sassii de alaturea cu noi cum se preface satelo loru in orasie si orasiele dispunu de averi insemnate In satele nostre vedi bordeie si hurubo, la ei cas'a de piatra cu unulu si cu doue ronduri, la noi cladiri economice mai nu gasesci, la ei acestea formeza o cetate.

In satele nostre dai câte preste un judanu, carele traiesce si ellu cu chinu si vai! pana ce au incurcatu iele; la ei gasesci in totu satulu otele, bacanie, meseriatu de totu felulu.

Ve rogu spuneti-mi unde este vietia acolo unde n'ai olate (pentru-că n'ai ce pune in elle:) ori acolo unde acestea formeza cetate?

(Ce? dispune acesta natiune de domenieli celle estine a magnatiloru magiari, — seau totu de astfelu mice posesiuni precumu se gasescu multe la Romanii nostri? Dispunu de sceptrulu poterei, — de dreptulu suprematiei si neindreptairei? Asiú poté dice nimicu din tote acestea mai multu de câtu noi. Inse Sassii dispunu de unu potere de vietia care i face mai independinti si tar decâtu pre toti cei lalti colloccitori. — E au magica potere a unirei si a spiritulu practi u.

(Va urmá)

Supplementu la nr. 9 allu „Federat.“
cursulu an. 1875.

prin intruniri publice si prin tóte midilócele puse de lege la dispositiunea sa.

Comitetulu dara face appellu la alegatorii toturor collegielor din tiera, i róga sè se constituie in comitete de libere alegeri, si sè se puna in intiellegere cu d'insulu asupr'a mesuroror generale de luatu. Convictiunea sa profunda este, cà déca toti omenii de bine si iubitori de legalitate se voru unì spre a-si face detori'a, libertatea alegorilor va fi asecurata si tierr'a li va detorá salvarea ei.

Ales. Lupascu, Demitru Bratianu, Demitru Sturdia, Demitru Giani, Eug. Predescu, Eug. Stasescu, Eman. Protopopescu-Pache, Grig. Lahovari, Georg. Danielopulu, Ionu Ghica, Ionu Bomba, Ionu C. Bratianu, Ionu Campineanu, Nicol. Pacléanu, Nic. Flev'a, Dr. Nicol. Catenderoiu, Remu N. Opresanu, Sav'a Vasiliu, Vasil. Constantinu.

Orientulu militariu.

Oonfliktulu cellu recente, care erá aprópe sè puna focu la celle patru coltiuri alle orientului, si care n'a datoritu potolirea lui imediata de càtu energicei interveniri a poteriloru celloru mari, este din nenorocire din acelle pericle, cari potu sè renasca dintr'unu minutu intraltulu. Pre càtu timplu Divanulu nu va modificá intr'unu modu radicalu lini'a sa de conduita, pre càtu timplu ellu va plecá de la acestu principiu, cà crestinii, cari locuescu in imperiulu turcescu sunt inamicii sei naturali, sunt autorisati a ne teme de intorcearea incidentelor alle caroru consecintie desastrose diplomati a nu va avé poté totu-de-un'a poterea sè le previna.

Sgomatulu armelor potu sè resune, in minutulu cellu mai pucinu asceptatu, de cealalta parte a Balcaniloru. Malulu stangu alu Dunarei seu gurele Cattarului potu sè fia inca o data precum au fostu forte adesea de la inceputulu acestui seculu, teatrulu unoru lupte sangerose intre Turci si crestini.

In ce conditiuni s'ar produce astadi aceste lupte necontentitu amenintiatore, daca ar isbucni? Ce fortie ar potè sè oppuna principatele crestine armatoru Sultanului? Si din partea lor, ce numeru de omeni ar potè sè puna Turcii in campania? De assemenea natura sunt intrebàrile, cari si le pune cine-va in facia unoru assemene eventualitài, si a caroru solutiune ofere, in momentulu de facia, unu adevratu interesu de actualitate. De aceea, de si am mai avutu occasiunea, de mai multe ori sè vorbim lectoriloru nostri asupr'a acestui sujetu, credemu cà trebe sè mai revenim o data spre a resume, in pucine cuvinte, pre cà u se va potè inse de esactu, situatiunea militare a Orientului.

Astu-felu dupa cum ni scrieá la 25 Decembre trecutulu cosrespundintele nostru de la Constantinopole, reportulu officialu adressatu Sultanului de càtra marele-viziru Husein-Avui-Pasia ridicá la 182,874 soldati si 29,650 cai efectivulu trupelor turcesci in timplu de pace. Pre pitioru de resbellu, acesta fortia activa, totu-deaun'a gat'a, dice reportulu, d'a intrá in campania potu sè fia imediatu ridicata la 199,155 omeni si 54,532 cai. Pre langa acésta armata activa, essiste totu-deaun'a o reserva (Redifi), pre care marele-viziru o evaluéza la 5 séu 600,000 omeni. Adoptandu aceste cifre, am ajunge astu-felu la o fortia totala de 800,000 omeni. Afara de aceste artilleri'a possede 2184 piese de campania si 84 mitralioze. — Acestea sunt cifrele oficiale.

Omeni competinti inse, cari au facutu calculi essacti asupr'a situatiunei,

evaluéza cà, in starea attuale, o mare parte din aceste fortie este d'abiá pre callea organizatiunei. O brosiura publicata de currendu de càtra unu officiaru allu armatei austriace ficséza la 240,000 ómeni infanteria. 35,000 cavaleria, si 732 tunuri, fortiele reale pre cari Turci'a ar potè sè le puna pre pitioru in casu de resbellu.

Aceste trupe au, este fórte adevratu, avantagiulu d'a fi bine disciplinate, bine instruite, si fórte seriosu comandate. De mai bine de trei-deci de anni, officieri europeani, printre cari a figuratu intre altii feld-maresialulu Moltke la debutulu carrierei salle, si-au datu ostene'l'a d'a vèri in capulu armatei turcesci principiile strategiei moderne.

De partea Principatoru crestine, fortiele cari ar potè fi oppuse acelloru-a alle Turciei, sunt assemenea organizate dupa sistemele celle recente: elle au pusce cu acu, carabine Minie, tunuri Krupp; si in numeru elle sunt multu mai forte de càtu cumu ar crede cine-va la prim'a ivire. De la emanciparea lor, tóte silintiele acestoru provincie s'au indreptatu in ad:veru de acesta parte. Elle au voitu, mai nainte de tóte, sè aiba o armata. Elle au sacrificatu, spre a ajunge la acestu scopu cea mai frumósa parte a venituriloru lor.

Montenegrulu, spre essemplu, acestu Statu micu a carui populatiune dupa cum am mai spus'o de currendu, d'abia ar fi de ajunsu cà sè populeze unu suburbiu allu Viennei; acestu Statu póte, cu tote acestea, sè puna pre picioru de resbellu o armata de douedieci si cincii mii omeni. Toti cetatenii sei sunt soldati, de la 17 pana la 50. de anni; si principatulu possede arsenale forte bine garnisite spre a-i armá pre toti intr'unu modu convenabile. Artilleri'a sa se compune de 7. baterie de munte, de 2 paua la 4 piese fie-càre, cu totulu 24 tunuri.

Serbi'a n'are de catu o fórte slaba armata permanente, spre a nu-si storce finacele. Trupele inse din care se compune for acéza in realitate cadrele armatei nationale, care este totu-deaun'a gat'a d'a fi imediatu organizata. Prim'a ridicare póte sè dee, cu armat'a permanente, unu totalu de 92,300 ómeni. Ultim'a ridicare, care ar fi assemenechiamata sub arme in casu de periclu, este de 47,100 ómeni. In definitiv, armat'a sérba, pre pitioru de resbellu, si mai mai alessu in vederea unei lupte atátu de decisive, ar potè se fia radicata la 139,400 ómeni. Ea possede mai bine de trei dieci mii cai si 188 piese de arleria.

Romani'a possede o armata permanenta de 42,000 omeni, o armata territoriale de 47,000, si o reserva de 43,000 cu totulu 132,000 omeni, minunatu disciplinati, deprinsi cu mersuri si essercitie continue, forte bine echipati si inarmati. Acésta armata nu possede mai pucinu de 288. tunuri.

In summariu, celle trei principate crestine vasale Portii, ar potè, adunandu -si poterile, sè oppuna aprobe trei sute mii omeni la celle trei sute patru-dieci de mii ai armatei turcesci, si sè faca sè tune contr'a ei mai bine de cinei sute de tunuri.

In aceste conditiuni, lupt'a ar potè sè fie lunga, terribile, desastroza; si cine-va intiellege forte usioru de ce tote silintiele puteriloru celloru mari s'au concentratu pre timplulu affacerei de la Podgoriti'a, asupr'a acestui punctu essentialu: a localisá lupt'a, a o impedicá sè se intindia, déca nu voru potè se o impedicé d'a isbucni. („Le Danube.“)

VARIETATI.

(Imenu.) Dl. Ioanne Siandru si Domnisor'a Calips'a Onitiu voru serbá cununia lor la 2/14 februaru, a. c. in Sa-

besiu. Ddieu sè binecuvinte acesta uniu-ne de casatoria cu fericire deplina!

(La tener'a universitate croatica) se immatriculara in Sem. I. an. scol. cur. 270 ascultatori, d'in cari 167 la facultatea juridica, 22. la facult. filosof. si 81 la facult. teolog.

Am dorì sè afflãmu càti ascultatori are universitatea rom. din Buccuresci si cea d'in Iassi, cu populatiunea tierrei de 5 millione?

(Numirile pentru posturile de notari publici) remanu, precum se dice suspinse pana la terminarea crisei ministeriale. — Se vorbesce cà d'impreuna cu Pa-uler si secretariulu de statu Csemeghi si-va da demissiunea. Calle buna! Atunci sè revodoti aceste inalte posturi candu ve veti vedé spatele, cà-ci chiaru la ministeriulu de direptate li-s'au facutu Rloru cea mai mare nedireptate.

(Judecã'ta lui Solomonu.) — Judecatorulu de pace dintr'unu cantonu allu despartimentulu la Dombes a datu o sentintia demna de intielptiunea lui Solomonu.

Dubois si Genin se presintara la tribunallulu séu: cellu d'antãiu reclamá de la cellu d'allu doile summa de 150 fr. coprinsa intr'unu biletu sub-scrissu de d'insulu si stipulatu platibilu la din'a Saint-Fortuna.

Dubois esplicá magistratulu, cà d. Geninu, vecinulu seu nu negá essistintia detoriei, déra objectá cà biletulu fiindu platibilu la Santa Fortuna, ellu va plati la acea epoca.

Déra, dice Dubois, serbatoru Santa-Fortuna nu sosese nici o data, indiesertu cautu prin tote calindariele orasielor Bresse, la Dombes si Bugey, nu potè: sè dau din nenorocire preste numele acestui santu.

Judecatorulu de pace, dupa ce a intrebatu apoi si pre debitoru, care nu negá, afara de acestea, essactitatea espunerii facuta de creditorulu séu, a datu sentintia urmatoria:

„Avendu in vedere, cà de Genin recunosce cà a sub-semnatu d-lui Dubois unu biletu de 150 fr. platibilu la Santa-Fortuna

„Avendu in vedere cà, spre a nu face onore oblegamentulu seu, d. Genin objecteaza cà inca nu s'a implinitu terminulu creatiei d. Dubois, fiindu-cá inca n'a sositu diu'a Santa-Fortuna.

„Avendu in vedere cà am cautatu in tote calindariele numele de „Fortuna.“

„Considerandu de alta parte, cà nu este de detori'a nostra sè essaminamu déca d. Fortuna este séu nu santu, cà trebe sè-i accordãmu acésta calitate pentru-cá ellu este denumitu astfellu in biletulu in cestiune;

„Considerandu cà la 1. Noembre este serbatoru toturor santiloru, si mai cu deosebire a acelloru-a cari nu si-au gasitu locu in calindarie, prin urmare si aceea a sisdissului Fortu atu calificatu de astu-felu;

„Condemnãmu pre d. Genin sè platésca dlui Dubois, cu interesele cuvenite, summ'a de 150 fr. si acésta la 1. Noembre viitoru, diu'a „totoloru santiloru.“

„Lu mai condemnu inca si la tote spe-sele processului.“ („Sr. C.“)

Bibliografia.

Literariu! „Fisic'a“ pentru scolele poporale romane“ intogmita de T. Rosiu dupa „Cruger si Popp“ cu 18. figure *) a inceputu a se tramitte toturor Dloru prenumaranti.

Pretulu uniu esemplariu e numai 25. cr. In bolta, din a dou'a mana, se-va vinde esemplariulu cu 30. cr. v. a.

Se póte capetá la Demetriu Varna in Lapusulu-romanu (O. Lápos) si la D. Ioanne Gamanu Tipografu in Clusiu (Kolozsvár).

Aceia DD. prenumaranti, cari aru dorì a prenumerá numai câte la unu esemplariu de proba sè binevoiesca atramite 30. cr. v. a. cà sè li-se póta espeduá sub „legatura crucia-

*) Recomendãmu acesta carticica cu atãtu mai vertosu, cà pre langa aceea cà e demna de recumendatu fiindu ea proprietatea scolei principale rom. d'in Lapusulu ung. venitul cartii se va adauge la fondulu scolei. Red.

ta“ (Krouzband). francata cà-ci cu „Post-nachnahme“ se urca spesele mai susu decâtu intregu pretulu cartii.

Tabelle de pariete — 20. la numeru cu tipuri colorite si „Indreptariu“ pentru docenti se mai afla la subscriissulu pretulu uniu esemplariu e 4. fl. va. La prenumerarea mai multoru esemplarie se dau câte 20—25% rabatu.

Din „Geografi'a Ungarici“ a trecutulu editiune prima — a doua va essi de sub tipariu pre la 1 Aprile, a. c.

Pentru orientarea DD.loru prenumeranti facu cunoscutu cà eu me afiu cu locuintia in Lapusulu-romanu (OLápos.) unde de la 1 Fauru, a. c. s'a deschisu posta noua, prin urmare Epistolele sè mi-se tramita per „Dées“ in „OLápos“ deadreptulu.

Demetriu Varna *)
v. prot. si Insp. scol.

„Publicatiuni oficiale“

este numele diuariulu ce appere in limb'a germana incependu de la 1 febr. a. c. de doue ori pre septemana intr'unu supplementu separatu allu diuariulu „Ungar. Centralblatt“ si cuprinde: publicatiunea legiloru promulgate, decrete si ordinatiuni alle guvernului ung. reg. si alle jurisdictiuniloru centrale d'in tiera. mai departe „publicatiuni off.“ voru adduce in estrasse ordinate dupa materia, d'in annunciatorulu officialu a diuariulu „Bpesti Közlöny“ Publicatiuni, provocatiuni pentru pretensiuni de proprietate, concursuri pentru posturi si a supr'a avoroi, amestisatiuni Curende in-sies-protocolari de firme, annunciuri de oferte pentru osebite prestatiuni si dare in intreprindere de lucrari, etc.

Diuariulu acestu-a, care este unu repertoriu indispensabile pentru: Comunitati, advocati, commercianti si intreprindietori. costa pre annu intregu 8 fl. pre jumetate de annu 4 fl. Bani de prenumeratiune a se tramita la administratiunea d'uariulu „Ungarisch. Centralblatt“. B-Pest'a, Zoltangasse Nr. 2.

Sciiri mai noue si electrice.

Vienn'a, 8. febr. Dupa sciiri din Constantinopole, solulu Angliei va presentá o nota relativa la persecutarea crestineloru in Siri'a.

Constantinopole, 10. febr. Port'a au datu ordine a se scóte Iesuitii d'in imperiulu turcescu, precum si a se pune capetu activitati missionariloru protestanti.

Florenti'a, 10. febr. Diuariulu „Epoca“ in contr'a desmintiriloru date de organele lui Bismarcu, sustiene relativu la cosrespundintiele d'in 1870. urmate intre Bismarcu si Mazzini, asseritiunile salle de mai nainte si dice, cà possede documinte originale si scrissori schimbate intre Mazzini si Usedomu (solulu Prussiei).

London, 10. febr. Se vorbesce, cà despre processulu Arnim va aparé o brosiura coprindiendu documinte besericesci-politice, cari s'au cetitu in siedinti'a secreta de la 10. Dec. a. tr. — Procuratorulu de statu Tensendorf calificasse atunci publicatiunea acestoru documinte cà o crima de proditiune.

Vienn'a, 11 febr. In siedinti'a camerci deputatoru (senatulu imper.) se ceti rescriptulu presiedintelui consiliului ministeriale, prin care camer'a este invitata a purcede la alegerea membriloru delegatiunei.

*) Cellesalte foi romane sunt rogata a primi in colonele lor acestu annunciu literariu.

Berolinu, 11 febr. Diuariulu „Germania“ publica declaratiunea collectiva a 23 episcopi germani, relativa la nota circulara a lui Bismarcu despre viitori'a alegere a Ponteficelui. Episcopii designa depesi'a circulara ca unu atacu in contr'a deplinei libertati si independintie la alegerea capului besericeii catolice, protesteaza in contra depesiei, pentru ca despre validitatea alegerei Ponteficelui decide numai autoritatea besericeii.

Versali'a, 11. febr. Adunarea nat. primi cu 322 voturi, contr'a 310. modificatiunea lui Dupra (stang'a) dupa care membrii senatului au se se alega totu de acei-a-si alegatori, cari alegu si pre membrii camerei deputatiloru. — Modificatiunea reesi, pentru ca votara pentru ea 30 Bonapartisti, era 60 legi timisti se abtenuera de la votu.

Rom'a, 11 febr. Ministrulu de justiti-

tia au adressatu scrisore ca'tra procuratorulu generalu de la curtea de appellu d'in Rom'a relativu la purcederea in contr'a preutiloru cari vatema legile prin cuventari de pre amvonu seu aiurea. Ministrulu reamintesce inviolabilitatea Ponteficelui si libertatea lui assecurata, dar totodata accentua responsabilitatea celloru ce reproducu prin affipte pre portile besericeilor ori prin pressa manifestatiuni alle officiului spirituale, prin cari se vatema legile statului. Deci organele securitatii publice sunt invitate a veghia a sup'ra cuventariloru clerului, si deca acestu-a lucra in contr'a legiloru, se se faca arretare.

Vienn'a, 12 febr. Dupa terminarea cu ascultarea marturiloru in processulu Offenheim, procuratorulu de statu va retrage punctulu 2 (relativu la rescumperarea terrenului) punct. 7. (relat. la

summ'a de 850,000 fl. platita lui Brassey) si punct. 9. d'in accusa (relativu la imprumutulu inchaiatu cu Richter), era punctulu 1. (relativu la summ'a de 1.900,000 fl. platita lui Brassey sub titlu de spese preliminarie) se va modifca.

(Adeca temerile nostre, ca d'in caus'a complicitatii multoru hoti inalti, pre Offenheim lu voru face scapatu, incepu a se adeveri. Dar atunci pentru ce marea comedia ce s'au inscenatu? Red.

Constantinopole, 12. febr. Cestiunile de detalii cu Muntenegru sunt complanate. Cestiunea regularei fruntarielor n'au fostu attinsa. — Ori ce incidentu neliniscitoriu este absolutu inlaturatu. (Adeca pace deplina — de Joui pana mai apoi.)

Constantinopole, 12. febr. In basilica de Betlehem (Vitleimu) sub liturgia na-

valira Grecii a sup'ra Armeniloru. Episcopulu armenescu fu ranitu; a fara de acestu-a au mai fostu raniti doispredece omeni era doi uccisi. Unu comisaru speciale merge la Ierusalimu.

Burs'a de Vienn'a, 5 Feb. 1875

Table with 2 columns: Item name and Price. Items include Metalice 5%, Imprumutulu nat. 5%, Sorti din 1860, Actiunile bancei, Actiunile instit. de creditu, Obligatiuni rurale ung., Temisiane, Transilvane, Croato-slav., Londonu, Argintu, Galbenu, Napoleond'or.

ALESSANDRU ROMANU

Propriet. edit. si red. respondiet.

Sensatiune
producu urmatoriele inventiune probate.

Cerutorii de odai sunt superflui.

Escellent'a pasta d'a cerui odai, prin care se da pavimentulu odailoru cellu mai frumosu lustru si carea intruce in durabilitate pre tote celle-lalte, costa una cuthia, de ajunsu pentru o odaia intreaga, numai 80 cr. — Acesta pasta suplinesce pre cerutorii de odai si profesiunea loru o face superflua, de ora-ce tratamntulu ei este forte usioru.

Patenta americana. Dinti albi, frumosi si sanetosi se potu capeta nu mai prin folosint'a noueloru perie de dinti electrice de cauciu si neroinabile (neapertu de trebuinta pentru cei ce putimescu de dorere de gura.) 1 bucatu 90 cr.

Pentru 1 fl. 50 cr. unu apparatusu cu aburi spre desinfectiunarea aerului molipsitu. Neapertu de trebuinta pentru ospitale, scole, oficie, oficine, locuinte si salone. Acesta masina este construita forte frumosu d'in bronzu de auru, asi incatu se potu privi de unu plisu de beutu, 1 bucatu costa 1 fl. Unu flaconu de parfumu pentru desinfectiunare 50 cr. (Ajunge de 50 de ori).

Spre apperarea persoanei si securitatea averei.

Neapertu de trebuinta o arma buna de apere; de acestea sunt revolerele dupa sistemulu lui Lesaucheux, ameliorate si proviedute cu incuitoria de securitate, cu miscare duplica, tieve ghintuite si cu 6 incarcature (puscature), asi incatu in unu minutu se potu face 6 puscature sigure; o arma cea mai perfectiunata. 1 revolveru de 7 millimetri 13 fl. 100 patrone 3 fl. 1 " 9 " 15 fl. " 3 fl. 50 cr. 1 " 12 " 17 fl. " 4 fl.

Pistole de pusunariu, finu inforilate, 1 bucatu cu 1 tieve fl. 1.20, cu doue tieve 2 fl. 40 cr. Salvatoru de vietia (seu si ucciditoriu numitu). Acestu instrumentu, lucratu d'in feru versatu, este de recomandat ca cea mai buna arma de apperare contr'a atacurilor eventuali, de ora-ce p. in forma ei se potu exercita una potere mare, er' fagunulu ei este astfelu, incatu fa-cine o potere porta in pusunariu. 1 bucatu numai 50 cr.

Inelle electro-galvanice.

inventiune prea insemnata si binefacutoria. Cella mai mari capacitate medicinale au constatatu, ca galvanismulu are inriurinta binefacutoria contr'a boliloru ce se in-ira mai la vale. Dupa marturisirea unu renumitu medicu d'in Parisu, inelle de auru nou, de ori-ce marime, prin cari este trasu unu firu de feru

Articlii aici insirati se potu capeta in monarhia austriaca numai si numai in depositulu subserissolui

electro-magneticu, au efectulu d'a vindeca si a padi de rosura, rouma, junghiu, dorere de nervi, tremuratura, doreri de capu, etc. Unu asem-nea inellu netedu costa numai 90 cr., si d'in partea mediciloru se recomanda fiacaru omu spre portare.

Perine implute cu aeru.

de recomandat fia-earu calatori, precum si celloru ce suferu de emoroida; prin elasticitatea loru, caren se potu produce numai prin aeru, sunt fara parecchia buna atatu ca perine de siediu, catu si de dormitu. Au apoi acellu mare avantaju, ca, scotiendu-se aerulu d'in ele, se potu impacheta si grigi in cellu mai micu spatiu: 1 bucatu 3-4 fl.

Triumfulu sciintiei.

Noulu preservativu de respiratiune face a disparé undata resuflarea greu mirositoria, provina aceea d'in ori-si-ce dorere, si a o inlocu' cu o aroma placuta si binefacutoria. Se potu capeta numai in depositulu subserissolui. Mai vertosu este d'a se recomanda fumatoriloru. Pretiulu unei butelie mari, d'improuna cu instructiunea, face 90 cr.

Mare binefacere

pentru a se inlesni nutritia copiloru mici prin ajutorulu sugatoriloru ameliorate si de non patentate, cari facu de prisosu nutricele (doicele). Copilasulu potu primi nutrementulu standu, jacundu, ori chiaru si in somnu, in acellu-a-si modu, precum lu-capeta de la poptulu mamei sale, fara nici o adstrictiune. Numai mamele potu pretiiu valoarea acestei inventiuni. Pretiulu unei bucatu 60 cr., prea finu adjustatu 90 cr.

Cea mai noua inventiune chirurgicala.

Clistire englezesci cu aspiratoria (pumpa de auru); a se intrebuintia pentru copii si adulti. Chiaru si bolnavi nepotentiosi potu face insi-si experimentulu fara vre-o adstrictiune; capacitatea acestoru clistire se potu regula dupa trebuinta. Acestu instrumentu n'ar trebbi se lipsesea d'in nici o casa. Pretiulu unu-a 3 fl.

Unu condeiu (stilu) interesantu.

Imperatulu Napo leonu III, scriindu istoria lui Iuliu Cesare, dade ord in e a i se face prin unulu d'in cei mai incusiti mecanici un condeiu dupa planulu seu, ca se fa scutitu de prea molest'a intingere si ca preste totu la scrisoro se nu aiba trebuinta de alte requisite. Dlu Gilbert Rochee mai ameliora inea ideea imperatului si primi pentru acesta lucrare buna 50 de napoleonidori (ca la 500 fl., fiindu-ca respundeu scopulu preste tota asceptarea. Acestu condeiu este de argintu finu de Chiu'a, se potu incuia, era constructiunea lui e astfelu, catu se

pote scrie cu ellu de demaneti'a pana ser'a farsu vre-o intrerumpere, si cargerea negrelei (tintei) se potu regula dupa placu; se recomanda deci pentru ori si cine, si mai allesu pentru calatori, deregatori, negotiatori, scolari, etc. Pretiulu unu condeiu 1 fl., era pentru 12 pene de scrisu la condeiu 15 cr.

Bouquet (mirosu) de Havanna.

pentru 11 fl. 12 cr. una cigara de 30 cr., adeca cea mai fina cigara se potu preface in Havanna gentina prin buchetulu de Havanna. Acesta essentia originala numai acu importata se storce d'in radecinele si tuleulu plantei de tabacu d'in India apusena si prin simpl'a umedire cu acesta se scote mirosulu tabacului ordinariu si se preface in arom'a cea fina a Havannei. Una butella ajunge pentru 500 cigare si costa 1 fl.

Sapunu medicinalu de pacura,

asi se nume-ce sapunulu miraculosu, care este unu medinlocu aprobatu si siguru contr'a ori-carei bole de pele, precum spurcatu, lepra, spuzitura, pote, cosi, etc. Se recomanda pentru copii si adulti. 1 bucatu d'impreuna cu instructiunea 25 cr.

Picature contr'a dorerii de dinti.

Ori-ce dorere de dinti, fia produsa prin reuma seu recolla, se potu vindece intrunu momentu prin nouala picature de Berolinu. Garanti'a e asi de sigura, incatu la casu se nu aiba nici unu efectu, banii se voru inapoi. 1 flaconu d'impreuna cu instructiunea necesaria 80 cr.

Inventiune practica.

In fine a successu a inventat unu felu de pulvere de negreala, care va multumi pre ori si cine; ea intruce pre tote celle de pana acum, atatu prin bunetate, catu si ofinitate. Amestecandu-se acesta pulvere cu o parte de apa, se potu produce momentanu negrele'a cea mai buna, carea se potu intrebuintia indatu. 1 pachetu, de ajunsu pentru o cupa, costa 20 cr.

Crutiare.

In ori-ce casa este de neapertu trebuinta ferulu locomobilu de calcatu. Crutiare de bani si crutiare de tempu. Cu materialu de arsu de 5 cr. poti se calca rufe o dimetate de di. Nu trebbe d'a se mai face focu in cupertoriu spre a incaldi ferulu de calcatu. Forma acestu feru latu este astfelu, catu se potu forte usioru manua si prin acesta in unulu si acellu-a si tempu se potu calca pre de doue ori atat'a, catu se calca cu ferulu ordinariu. 1 bucatu d'impreuna cu gratariulu costa numai 3 fl. 50.

Medinlocu persicu d'a colora perulu,

prin care perulu suru se pote intrunu momentu colora

dupa placu, brunetu seu negru, si totu-odata i se da prospetate naturale. Se prepara d'in brunena si nu este nice decatu stricatosu. 1 butilla d'impreuna cu instructiunea necesaria 2 fl.

Margelle de dinti!!

Nu se potu contesta, ca copii inca in cea mai frageda etate suforu mari doreri la crescerea dintiloru. Medinloculu recunoscutu de cellu mai bunu contr'a acestoru reu sunt margelle de dinti, cari lesnescu si midiloscescu crescerea dintiloru la copii fara nici o dorere. Pretiulu unu siru 90 cr.

Pulvere contr'a asudarii picioroloru.

Acesta delatura asudarea cea molesta a picioroloru si prin acesta si mirosulu cellu forte neplacutu ce se produce prin asudare, si conserva chiaru si incalcemntea. 1 cuthia, d'impreuna cu instructiunea, de ajunsu pentru trei lune, 50 cr.

Picature pentru stomacu, prin cari se delatura indatu si pentru lunga durata tote dorerele de stomacu, precum strinsure, lipsa de apetitu side mistaire, arsura, castaru, etc. Pentru efectu se garanteza. 1 flaconu d'impreuna cu instructiunea 30 cr.

Singurulu ajutoriu, contr'a carceliloru si junghiiloru de picioru. Acestu instrumentu se potu delatura cu totulu numai prin ciorapii anglies de vene. Unu ciorapu de felulu acestu-a costa fl. 2.50, 3.

Essentia erculana. Acesta essentia are poterea si calitatea, d'a intari si improspeta pelea capului, precum si radecinele perulu, si prin acesta inca indatu dupa prima intrebuintiare impedece caderea perulu; mai departe delatura matretia esistinta si impedece a se forma de nou. 1 flaconu d'impreuna cu instructiunea 80 cr.

Practicu si efimiu. Unu alfabetu completu forte pentru cusuta, d'impreuna cu cifrele necesarie pentru garnitura, una butella de tinta chimica de marcatu, precum si penelu de marcatu, tota la olalta, intru o cuthia frumosa, costa numai 75 cr. Tint'a singura costa 20 cr.

Cea mai noua cuthia de ace farmecatoria. Una cuthia de ace frumosa, impluta cu 50 ace angliese cu urechie de sorta fina si cu una masiniera, prin carea se potu acota la lumina dupa numeru ori-care au dorita. Prin acesta acelle se fosecu de rugina si se evita ori-ce cantare. Pretiulu unei cuthie face 45 cr.

Eteru pentru musce, placutu bine-mirositoriu pentru odai, bucatarie (cuine), salone, si in cursu de 14 de ora stirpesece multimea cea mai mare de musce. 1 butella 80 cr.

Ornamente eftine pentru domne si domni

Ornamentele d'iu metallu nou (auru nou seu auru talmi) facu da prisosu pre celle genuine, pentru ca aceste noue fabricatiuni nici in colore neci in forma (fagon) nu cedu celloru mai genuine, apoi este de insemnatu, ca nu costa nici a patria parte d'in pretiulu ce se da numai pentru forma (fagonulu) celloru genuine, deci urmeza de sine, ca se potu mai a dese ori cumpera ceea ce este mai nou si mai modernu. Insu-si cunosicatoriulu pote fi amagitu cu acestea, atatu sent de bine imitate.

Celle mai noue ornamente,

dupa form'a cea mai moderna, fabricate din auru nou, carele pastreza colorea auria si prin urmare semena de minune cu ornamentele genuine, cu pietre imitate, seu cu emailu dupa cum cere fagonulu.

- Brosie (ace) fine, 1 buc. 40, 60, 80 cr. fl. 1. praefine, 1 b. fl. 1.50, 1.80, 2, 2.50.
Cerrei, fini 1 parecchia 50, 80 cr. fl. 1. praefini " fl. 1.50, 2, 2.50.
Garniture intregu, ace si cerrei 80 cr. fl. 1.20, 1.60; praefine lucrate fl. 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 5.
Bragiete, fine, 1 bu. 50, 80 cr. fl. 1. praefine fl. 1.50, 2, 3, 3.50.
Coliere preafumose, 1 buc. 90 cr. fl. 1,20 pana la 1.50.
Medaillone, fine 20, 40, 60 cr. praefine 80 cr. fl. 1. 1.50 cr.
Inelle preafumose, cu osebite pietre imitate 1 buc. 30, 40, 50, 60, 80 cr. fl. 1.
Catene de orologie pentru domni, scurte 50, 80 cr. fl. 1. 1.50, 2.
Catene de gramadi, fine, fagouu venetianu, fl. 1.40, 1.80, 2.
Ace pentru domni, 20, 40, 60, 85 cr.
Bumbi la camasia, 1 buc. 10, 15, 20, 30 cr.

Bumbi la manee, 1 par. 20, 30, 40, 60, 80 cr.

- Garniture intregu, bumbi la camesia si manee 50, 80 cr. fl. 1, 1.50.
I legatura de aternatorie de orologie 60, 80 cr. fl. 1.
Inelle de auru genuinu cu pietre fl. 1.50, 2, 2.50.
Catene de argintu, de 13 probe, aurite prin focu, scurte fl. 3.50.
Catene lungu de gramadi, tote de 13 probe, fl. 6, 7.
Medaillone de argintu, 13 probe, aurite in focu si emailate, fl. 2.50 3.

Ornamente fine de brillante.

- Insu-si cunosicatoriulu pote fi amagitu prin aceste ornamente cupriate in argintu, proviedute cu substratu auritu si cu acu, brillantele (diamanti) imitati sunt de cristalu de muate, finu tocitu, carele nu perde viuulu focu sunt si alte imitatiuni de pietre pretioase.
1 Brosiu fl. 4, 5, 6.
1 parec. Cerrei fl. 4, 5, 6.
1 par. bumbi de camesia fl. 2.50, 3.50 4.50.
1 acu pentru domni fl. 1.80, 2.80, 3, 4.
Inelle cu brillante d'iu auru fl. 1.20, 1.50, 2, 3.
Crucelutite, inime, a se porta la gutu fl. 2, 3, 4.

Ornamente purea mirositorie

d'in plantu indice, cari pastredia purea mirosulu naturalu si sunt formate dupa cea mai noua moda. Aceste ornamente sunt neajunse in eleganta si placute pentru mirosulu cellu bunu. Salouulu in care va intru o dama ce porta acesta garnitura, devine in cate-va minute profumatu.

- 1 Brosiu (acu) 80 cr. fl. 1, 1.20, 1.50.
1 parec. Cerrei, 80 cr. fl. 1, 1.20, 1.50.
1 Bracieta, 50, 60, 80 cr. fl. 1, 1.50.
1 Coliera, 60, 80, cr. fl. 1, 1.50, 2, 2.50.
1 Catena de orologiu pentru domni, profumata, fl. 1.50.

Ornamente de doliu (gele)

- negre, forma preafumosa si tienetoria, d'in stiela, ietu lava, cornu de bibolu si caucineu.
1 Brosiu, cr. 20, 30, 50, 80, fl. 1.
1 par. Cerrei, 25, 35, 50, 80 cr. fl. 1.
1 buc. bracieta 30, 50, 80 cr. fl. 1.
1 coliera la gutu, 50, 80 cr. fl. 1.
1 catena de orologiu, scurta, 25, 30 60cr.
1 catena lunga la gutu, 30, 80 cr. fl. 1.
1 bumbu de camesia, 4 cr.
1 par. bumbi la manee, 15, 20, 30, 40.
1 peptene pentru concie 20, 40, 60, 80 cr.

Elegantu, modernu si plinu de effectu

este noulu ornamentu modernu e lucratu Rococo, pre care in evnu mediu lu portau numai persone d'in familie de principii; acestu ornamentu inese, strafarmatu dupa fagonulu modernu, este intr'adeveru unu lucru artificiozu si frumosu.

- 1 Brosiu de garnitura si cerrei 2.50, 3. sorta praefina fl. 4.50 5, 6.
1 Medaillone, fl. 1.50, 2, 2.50. praefina fl. 3, 4, 5.
1 par. ace de capu, fl. 3, 4, 6.
1 cruce ca coliera fl. 1.80, 2.50, 3.
1 bracieta, pomposa, fl. 5, 6.50, 7.50.
1 colieru, pomposu, fl. 3.50, 4.50 5.50.

Ornamentu negru romboidicu.

Acestu ornamentu modernu e lucratu in facie romboidice si pentru aceea face mare effectu, si totu-si are unu pretiu bagatulu.

- 1 brosiu de garnitura si cerrei, 30, 50, 60 cr.
1 colieru, de 1, 2 si 3 sire fl. 1, 1.50, 2.
1 par. ace de capu, 15, 25, 30 cr.
1 Diadema 60, 80 cr., fl. 1.20.

Bazaru de lussu FRIEDMANN acum numai in Vienn'a, Taborstrasse Nr. 4.